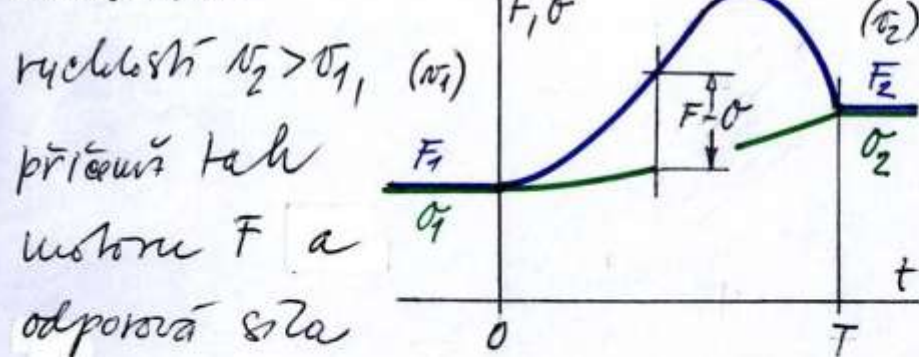

Příklad 4.1 Věta o změně hybnosti HB.

Dáno: Letadlo ਦੇਣੇ hmotnosti M letí v horizontálnímu letu v case $t < 0$ konstantní rychlostí v_1 a v case $t > T$ konstantní rychlostí $v_2 > v_1$.

přičemž tah motoru F a odporová síla σ jsou stejné (příč?). V intervalu $0 \leq t \leq T$ zvyšuje tah F odporovou sílu σ o hodnotu

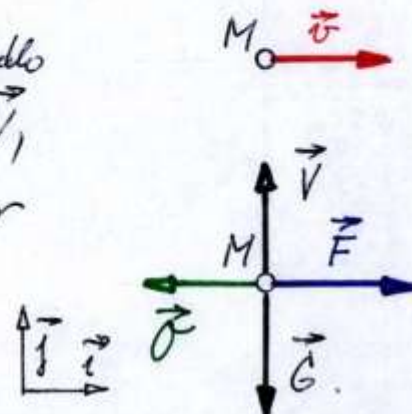
$$F(t) - \sigma(t) = K \left(\frac{t}{T} \right)^2 \left(1 - \frac{t}{T} \right).$$

Určete: konstantu K a vztah konstanty K k maximu ਦੇਣੇ funkce.

Řešení:

DYN-04-1.1

Síly působící na letadlo jsou tíže $\vec{G}$, tlak $\vec{V}$, tah motoru $\vec{F}$ a odporová síla $\vec{\sigma}$ podle obrázku.

Věta o změně hybnosti hmotného bodu psaná uvnitř omezení 0 a T je v daném případě

$$\vec{p}(T) - \vec{p}(0) = \int_0^T (\vec{G} + \vec{F} + \vec{V} + \vec{\sigma}) dt. \quad (1)$$

Jednotlivé síly jsou

$$\vec{G} = -Mg\vec{j}, \quad \vec{F} = F\vec{i},$$

$$\vec{V} = V\vec{j}, \quad \vec{\sigma} = -\sigma\vec{i}.$$

Hybnosti podle zadání jsou

$$\vec{p}(T) = Mv_2\vec{i}, \quad \vec{p}(0) = Mv_1\vec{i}$$

Dosazení do rovnice (1) tak bude

$$(Mv_2 - Mv_1)\vec{i} = \int_0^T (F - 0) dt \vec{i} + \int_0^T (V - G) dt \vec{j}.$$

V horizontálnímu lehu není žádný vliv vzdušného odporu, tj. $V = G$ a druhý integrál je identicky roven nule.

Zbývá tedy rovnice ve směru $\vec{i}$:

$$Mv_2 - Mv_1 = \int_0^T (F - 0) dt. \quad (2)$$

Ukážeme, že $F - 0$ je zadáno jako funkce času. Tedy

$$\int_0^T (F - 0) dt = K \int_0^T \left(\frac{t}{T}\right)^2 \left(1 - \frac{t}{T}\right) dt. \quad (3)$$

Integrál na pravé straně můžeme řešit třeba substitucí

$$\frac{t}{T} = u; \quad dt = T du,$$

$$t=0: u=0; \quad t=T: u=1.$$

$$\begin{aligned} \int_0^T \left(\frac{t}{T}\right)^2 \left(1 - \frac{t}{T}\right) dt &= T \int_0^1 (u^2 - u^3) du = \\ &= T \left[\frac{u^3}{3} - \frac{u^4}{4} \right]_0^1 = T \left(\frac{1}{3} - \frac{1}{4} \right) = \frac{T}{12} \end{aligned}$$

Podle (3) je tedy

$$\int_0^T (F - 0) dt = \frac{KT}{12}$$

a dosažení do (2) dává

$$M(v_2 - v_1) = \frac{KT}{12}.$$

Z toho hledáme konstantu

$$K = \frac{12 M(v_2 - v_1)}{T}.$$

Nakonec musíme uvést, jaký je skutečný
 koeficient K k maximum dané funkce
 $F(t) - O(t)$. Maximum uostřívá, je-li
 derivace funkce podle uostřívající
 proměnné rovna nule. Tedy

$$\frac{d}{dt}(F - O) = 0$$

Derivace je

$$\begin{aligned} \frac{d}{dt} \left[K \left(\frac{t}{T} \right)^2 \left(1 - \frac{t}{T} \right) \right] &= K \frac{d}{dt} \left[\left(\frac{t}{T} \right)^2 - \left(\frac{t}{T} \right)^3 \right] = \\ &= K \left[2 \left(\frac{t}{T} \right) \frac{1}{T} - 3 \left(\frac{t}{T} \right)^2 \frac{1}{T} \right] = \frac{K}{T} \left(\frac{t}{T} \right) \left[2 - 3 \left(\frac{t}{T} \right) \right], \end{aligned}$$

takže rovnice pro extrém je

$$\frac{K}{T} \left(\frac{t}{T} \right) \left(2 - 3 \frac{t}{T} \right) = 0.$$

Ta má dvě řešení.

DTN-04-1.5

$$t_1^* = 0,$$

plně zřejmě pro minimum, a

$$t_2^* = \frac{2}{3} T.$$

Přistoupíme k hodnotě dané funkce je
 pak

$$F(t_2^*) - O(t_2^*) = K \left(\frac{2}{3} \right)^2 \left(1 - \frac{2}{3} \right) = \frac{4}{27} K.$$

To je už hledaný skutečný
 maximum funkce a konstantou K .

$$(F - O)_{\max} = \frac{4K}{27}.$$